

Ämblikud näitavad Eðigeustawamalt ilmu.

Kui nüid kül ei tähtamat egga temma teggi ja ilmu tõe möda tea ettekulutada, waid neid wanna perritud wisi ja usso pärrast, nenda kuida arwab ja mõtleb, umbsest peast tähtramatusse kirjutab: siis on ämmetige mitmed muud asjad, mis selgeste jo emalt teada andwad, kuida ilm wõttab pöerda, ehk, kas wihma, kuiwa, wai tuult tullemas. Põllomehhel sedda mittokõrd tarwis, ilmu etteteada; ning et se nenda, sellepärrast on siis ka innimesed mõnda mõnnest asjast tähhelepännud, kust nähha, mis suggust ilma odata.

Kes sedda ei peaks teadma, et kui tallekesed õhtoti suisel ajal hüppawad ja kerso löwad, et siis tõisel päwal kuiwa tulleb? ehk kui kalkunid ringi tant- siwad; ehk hanned ja pardid jões hulgakeste suple- wad, ujudes lendwad ja älla lassewad, et siis saddu ja tuult ettenditwad; ja nenda on mitmed lomad ja asjad, mis selgeste tullewaid ilmu kulutawad.

Saksa rahwal on ilma kلاس, (Barometer) se näitab päew, ehk pooltõistki ette, kui wihma, tuult ehk kuiwa on tullemas; ja on sedda hästi mõista, mis- pärrast ellawhõbbe, mis ilmaklassis ilma näitajaks on, kõrd allaneb, kõrd jälle tõuseb. Kui ta klassputkes (Röhre) tõuseb, siis selgib taewas; ja sedda ennem ta tõuseb, sed- da pitkemalt saab kuiwa ollema: agga kui ta allaneb, siis tulleb wihma, ja sedda allamale ta lähheb, sedda kauemast saab wihma ehk tuult ollema. Agga et sesuggune il- manäitaja palju maksab, ja üks õrn riistapu on, ei jõua egga sa tallorahwas tedda ei sada egga piddada.

10 Saksa-, Wotsi- ja Prantsuse- maa tallopojad peawad omma toa seina peäl pissikest karbikest, mis kui üks weike titte ehk nukko majakene tehtud, kel laks ust kõrwo seismas, nenda kuida modifene siin- sammas näitab.



17 Majakese sees on weike wedroga rattas; selle ümber käib üks pioli: keel, mis lamba solist tehtud, ja seiswad rats- ta peäl laks pissikest kujukest, tõine meeste-, ja tõine naeste- rahwa kujukene. Kui ilm kuiwa näitab, siis tulleb naene ukse ette, ja mees jääb sisse: agga kui wihma on tullemas, siis lähheb naene sisse, ja mees tulleb ukse peäle.

Se weider asfi sünnib nenda: rattas ligub lappiti tappi üm- ber, ja wioli: keel, mis temma- ümber käib, on omma tõise õtsaga tagga majakese seina külles kinni. Kui wihma tulles- mas, jubba siis, ilma, et innimene sedda iggakõrd tunneks, tul rõssine ja niiske, mis wioli: keelt lödwaks teeb; sellepärr- rast wennib temma, ja tulleb siis mees ukse peäle; ja kui kuiwa on, siis kuiwab keel peagi jälle kokko; saab lähhe- maks; pörab rattast; küssub mees sisse, ja tulleb siis naene ukse peäle, ehk kui kauast kuiwa on, hõppis ukse ette wälja.

Sesamma tallorahwa ilmanäitaja, ei maksa wähhes matki rahha, et iggaüks, kes wähhegi mõistab nifferdada, sedda õskab tehha: agga sellegi pärrast on temma põllomeh- he majaellus, mõnne sui: tõe tallitamise kõhhas, üks wägs- ga hea majandõ, mis pea nisamma palju maksab, kui ilmaklas- sid, mis saksa rahwas barometris nimmetawad.

Agga ämblikud on weel uetawamad ilmanäitjad, kui need sünnatsed mõllemad ammustki ei jõua olla. Sedda ei olle palju aega, et innimesed sedda teada sanud. Üks Prantsus*), kes Hollandi: maal, liggi kahheksa aastat wans- gi tornis kinni olli, ning kel ses willetsas iggawuses mund kui ämblikud seltsimehhiiks volnud; õppis sedda neist, et il- mu teadwad ettendadata. On siis need, kes selle asja peäle märkand, ja neid ellajaid tähhele hakkand pannema, sedda

*) Quatremere D'Ijonval.